

Ræða um EFTA, 12. febrúar 1964.

Bjarni Benediktsson – Stjórnmal – Ræður – EFTA - 1964

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360

Ræður

Askja 4-5, Örk 7

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Saa kommer
jeg til de praktiske
ting, som løses os alle. ¹²⁻²⁻⁶⁴

Da de handelspolitiske problemer blev debaterede på Nordisk råds møde for eet år siden, havde der da fornylig sket en omvæltning af fremtidsperspektiver, da det syntes fastslået at Storbritannien ikke i en overskuelig fremtid ville gå ind i fællesmarkedet.

I det forløbne år har det vist sig - i hvert fald fra et korttids synspunkt - at konsekvenserne af ~~dette~~ ^{det som skete for et år siden} næppe bliver så alvorlige som man i begyndelsen frygtede. Island har dog her til en vis grad en særstilling. Island er ikke medlem af EFTA og deltager derfor ikke i det frie marked for industrivarer som dannes inden for EFTA's rammer.

Der er vægtige grunde for at Island ikke har søgt om at blive medlem af EFTA. Een af de betydningsfuldste er den, at samarbejdet indenfor EFTA fortrinsvis gælder industrielle produkter men kun i en ringe grad de produkter som har en altovervejende betydning for os, fiskeriprodukterne. Dette betyder igen, at Island, hvis det blev medlem af EFTA, måtte sænke sin told på industriprodukter, uden at kunne få en jævnførbar begunstigingelse for sine produkter. Den generelle regel om reciprocitet blev således ikke opfyldt.

EFTA-landene har over 35% af Islands udenrigshandel og deraf udgør handelen med de øvrige nordiske lande over det halve. Island har en relativt større andel af sin import fra Norden end noget af de andre nordiske lande. Derimod er Nordens andel

i den islandske eksport forholdsvis lav, og lavere end for de øvrige nordiske lande, med undtagelse af Finland. Toldpreferencer EFTA-landene imellem truer især vor eksport af frossen fisk til Storbritannien, en eksport som vi ellers havde store forhåbninger for. Hertil kan føjes at Island har alvorlige bekymringer for den fremtidige handel med Fællesmarkedets lande, som nu har omkring 20% af vor udenrigshandel. Da "de seks" ikke fuldtud har markeret sin fiskeripolitik, kan de skadelige virkninger på vore interesser endnu ikke overskues. Den høje fælles toldsats på fiskeriprodukter peger dog klart hen imod at skaden bliver stor.

Selv om de europæiske markedssammenlutningers indflydelse på vor fremtidige udenrigshandel således på nuværende tidspunkt ikke klart kan præciseres, kan man fastslå at Islands handelsforbindelser med de nordiske lande og med Vest-Europa vil lide væsentlig skade, hvis disse sammenlutninger bliver fastformede, uden at der kommer i stand et samarbejde med de lande som står udenfor.

Når disse problemer er under debat, understreger vi Islandinge gerne hvor meget mere vi er afhængige af udenrigshandel, end de fleste andre nationer. Vor eksport af varer og tjenester - og da også importen - er omkring 45% af brutto nationalproduktet. Næsten halvdelen af hvad vi producerer af varer og tjenester bliver eksporteret

i en eller anden form og næsten halvdelen af hvad vi bruger af varer og tjenester kommer udefra. Selve vare-eksporten, som næsten udelukkende består af fiskeriprodukter, er omkring en tredjedel af brutto nationalproduktet. Når hertil føjes at for en økonomi af Islands type, er det en fundamental betingelse for en fortsat vækst, at udenrigshandelen stiger stærkere end produktionen, er det ganske klart at en delvis eller fuldstændig udelukkelse fra EFTA og Fællesmarkedslandene, hvor Island nu har omkring femti procent af sin udenrigshandel, ville tvinge os til at søge forøgede handelsforbindelser andre steder end i Vest-Europa. Sådanne ændrede handelsforbindelser kunne have økonomiske og politiske konsekvenser som ville stride mod vore egne og vore naboers interesser.

Disse problemer og deres eventuelle løsning har selvfølgelig været under stadig og nøje overvejelse hos Islands regering. Fra første tid, siden markedssammenslutningerne kom på dagsordenen, har islandske autoriteter taget det standpunkt, at de var rede til forhandlinger om toldnedsættelse på industriprodukter forsåvidt afskaffelse af importrestriktioner og toldnedsættelser for vor eksport kunne opnås.

På den anden side har vi ikke kunnet godtage det synspunkt at handelsfrihed for fiskeriprodukter skulle kobles sammen med konsumentlandenes

adgang til eksportlandenes territoriale vande. Argumenter af denne art fremføres slet ikke for handelsfrihed med andre varer. Hvorfor skulle de da godtages for fiskeriprodukter? Island viger ikke fra sit standpunkt vedrørende de territoriale vande, et standpunkt som vi med andre nationers samtykke har gennemført.

Vi Islændinge er klar over hvor vanskelige og indviklede de problemer er, som markedssammenlutningene i Europa har skabt, ikke bare for os selv men også for andre. Det er derfor vort oprigtige håb at de forsøg på at løse problemerne, der nu göres på international niveau og jeg tænker her specielt på de bebudede toldforhandlinger i Gatt får et gunstigt resultat, det vil sige resulterer i en generel to^dlsänking, der også omfatter told på fiskeriprodukter. De nordiske lande har tilsammen Europas störste eksport af fiskeriprodukter. Det er derfor i fælles interesse at arbejde hen i mod en generel handelsfrihed på dette felt. Fra Islands side håber vi at et nordisk samarbejde om dette bliver sikret bedst muligt i den nærmeste fremtid.

Fra vor side har vi taget det skridt at söge om provisorisk tilslutning til GATT, for at sikre os deltagelse i de forhandlinger, som nu påtænkes.